

Tilpasset opplæring og individuell tilrettelegging i ny opplæringslov

I ny opplæringslov er reglene om tilpasset opplæring og individuell tilrettelegging videreført med noen få endringer.

REGELVERK | SIST ENDRET: 18.03.2024

Presentasjoner om tilpasset opplæring og individuell tilrettelegging

Vi har laget powerpointer som dere fritt kan laste ned og benytte i presentasjoner av ny opplæringslov. Dere står fritt til å tilpasse powerpointene med egen tekst, logo og eventuelle bilder dere ønsker å bruke. Vi har lagt til notater som utdyper punktene, som dere også kan bruke etter eget ønske og behov.

- [Presentasjon om tilpassa opplæring og individuell tilrettelegging \(ny lov kapittel 11\) - nynorsk \(PPT\)](#)
- [Presentasjon om tilpasset opplæring og individuell tilrettelegging \(ny lov kapittel 11\) - bokmål \(PPT\)](#)

[Se kapittel 11 i ny opplæringslov](#)

Tilpasset opplæring og intensiv opplæring på 1. til 4. trinn

I ny opplæringslov er kommunens og fylkeskommunens plikt til å sørge for at elevene får tilpasset opplæring videreført. I den nye loven kommer det tydeligere frem at det er kommunen og fylkeskommunen som har det overordnede ansvaret for å oppfylle plikten. Det er også presisert at tilpasset opplæring betyr at elevene skal få et tilfredsstillende utbytte av opplæringen uavhengig av funksjonsnivå, og at alle skal få

utnyttet og utviklet evnene sine. Presiseringen er ment å gjøre det tydelig at tilpasset opplæring gjelder for alle elever, også de med stort læringspotensial.

Begrepet *tidlig innsats* på 1. til 4. trinn er endret til *intensiv opplæring* fra 1. til 4. trinn. Regelen er ellers videreført. Det vil si at intensiv opplæring på 1. til 4. trinn fremdeles er avgrenset til de grunnleggende ferdighetene lesing, skriving og regning. Det er gjort en språklig justering i bestemmelsen ved at den gjelder for «elevar som står i fare for ikkje å ha forventa progresjon». Dette innebærer ikke en endring av regelen.

[Her finner dere en liste over ord og begreper som er endret i den nye opplæringsloven](#)

Se også [Sakkyndig vurdering og vedtak i overgangen mellom nåværende og ny opplæringslov](#)

Tilfredsstillende utbytte av opplæringen

Kommunens og fylkeskommunens plikter til å sikre at den enkelte får tilfredsstillende utbytte av opplæringen er samlet og kommer tydeligere frem i ny opplæringslov. Det blir dermed tydeligere hvordan skolen skal handle, og at det er kommunen og fylkeskommunen som er rettslig ansvarlig for å at kravet blir oppfylt. Regelen er ellers en videreføring av tidligere regler.

Individuelt tilrettelagt opplæring, personlig assistanse, og fysisk tilrettelegging og tekniske hjelpemidler

I ny opplæringslov er retten til spesialundervisning delt opp i tre rettigheter: individuelt tilrettelagt opplæring, personlig assistanse, og fysisk tilrettelegging og tekniske hjelpemidler.

Personlig assistanse og fysisk tilrettelegging er i dag mulige tiltak i vedtak om spesialundervisning. Disse rettighetene handler ikke nødvendigvis om å nå mål i fagene, men er forutsetninger for at elevene skal få utbytte av opplæringen. Etter de nye reglene skal kommunen og fylkeskommunen fatte vedtak i disse sakene, og det er i utgangspunktet ikke krav om at det først må foreligge en sakkyndig vurdering.

Begrepet individuelt tilrettelagt opplæring erstatter den delen av spesialundervisning som dreier seg om å tilrettelegge for at elevene oppnår målene i faget. Rettigheten er ellers i hovedsak en videreføring av tidligere regler. Det innebærer også at det er krav om sakkyndig vurdering før kommunen eller fylkeskommunen fatter vedtak om individuelt tilrettelagt opplæring.

Hvis eleven trenger personlig assistanse eller fysisk tilrettelegging i tillegg til individuelt tilrettelagt opplæring, skal den sakkyndige vurderingen gi en helhetlig vurdering av hvilken tilrettelegging eleven trenger.

Elever eller foreldre som mener at eleven ikke får tilfredsstillende utbytte av opplæringen, kan kreve at kommunen eller fylkeskommunen i et vedtak tar stilling til om eleven har rett på individuelt tilrettelagt opplæring eller ikke. Dette følger ikke lenger av lovteksten, men av forarbeidene.

Kravet om individuell opplæringsplan og årlig evaluering er videreført for individuelt tilrettelagt opplæring.

Kompetansekrav

I ny opplæringslov er det presisert at den som skal gi individuelt tilrettelagt opplæring, må oppfylle kompetansekravene for å bli ansatt i lærerstilling og kompetansekravene for å undervise i de enkelte fagene.

Det er fortsatt mulighet for å gjøre unntak fra kravet om relevant kompetanse i faget for de som skal gi tilrettelagt opplæring i faget, hvis en konkret vurdering av eleven og den individuelt tilrettelagte opplæringen som skal gis, tilsier det.

Det er nytt at det er mulig å gjøre unntak fra både kompetansekrav for å bli ansatt i lærerstilling og krav om at lærere må ha relevant kompetanse i de fagene de skal undervise i. Personen som skal undervise må da ha en universitets- eller høyskoleutdanning som gjør vedkommende særlig egnet til å ivareta behovet til eleven.

Hvis det skal bli gjort unntak fra kompetansekravene, må det komme frem av den sakkyndige vurderingen hvilken kompetanse den som skal gi undervisning i det aktuelle tilfellet bør ha. Dette må også komme frem av vedtaket om individuelt tilrettelagt opplæring.

Det er ikke krav i loven om en konkret kompetanse for gjennomføringen av personlig assistanse, fysisk tilrettelegging, tekniske hjelpemidler eller opplæring i mobilitet. I slike saker må kommunen og fylkeskommunen vurdere konkret hvilken kompetanse som trengs for at eleven skal få oppfylt retten til tilrettelegging.

Noen elever har behov for både individuelt tilrettelagt opplæring og en eller flere av de andre individuelle rettighetene. Da må det komme tydelig frem av vedtaket hvilken del av tilretteleggingen som går på å nå målene i faget og hvilken som gjelder annen tilrettelegging. Det må altså komme tydelig frem hva som

skal gjøres av personer som oppfyller kompetansekravene, og hva som også kan gjøres av personer som ikke oppfyller kompetansekravene.

PP-tjenesten sin rolle

PP-tjenesten skal hjelpe skolen i det forebyggende arbeidet og i arbeidet med tilpasset opplæring og intensiv opplæring fra 1. til 4. trinn. Dette er videreført og tydeliggjort i den nye opplæringsloven. Oppgavene til PP-tjenesten om støtte og veiledning, samt kompetanse- og organisasjonsutvikling, er også videreført og utdypet i ny regel.

Kilde

Prop. 57 L (2022–2023) Lov om grunnskoleopplæringa og den vidaregående opplæringa (opplæringslova) pkt. 24.5, 25.5 og 27.5 samt merknadene til de enkelte bestemmelsene.